

Minister Rozwoju,
Pracy i Technologii

Data: 19 lutego 2021
Znak sprawy: DKT-I.0813.9.2020

Pan
Rafał Wyszyński
Prezes Zarządu
Fundacji Giesche

ul. Porcelanowa 23
40-246 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 14a ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach¹ oraz art. 130 ust. 2 pkt 3 i art. 133 ustawy z dnia 18 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu², Minister Rozwoju, Pracy i Technologii przeprowadził kontrolę w Fundacji Giesche³, dotyczącą wykonywania przez fundację, jako instytucję obowiązaną zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 21 ustawy ppp, obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w okresie od 13 lipca 2018 r. do 30 października 2020 r.⁴.

Kontrola została przeprowadzona na zasadach i w trybie określonym w rozdziale 12. ustawy ppp oraz rozdziale 5. ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo Przedsiębiorców⁵.

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone na podstawie ustaleń kontroli, przedstawionych w *Protokole kontroli*⁶, podpisanym bez zastrzeżeń 1 lutego 2021 r.

I. Podsumowanie wyników kontroli.

Wykonywanie przez Fundację, jako instytucję obowiązaną, obowiązków dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu oceniam negatywnie.

Pomimo zrealizowanych transakcji gotówkowych – wypłaty pożyczek w łącznej kwocie 1 299 817,30 zł i wpłaty z tytułu ich częściowego zwrotu – o wartości przekraczającej równowartość 10 000 euro każda, Fundacja błędnie oceniła, że nie jest instytucją obowiązaną, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 21 ustawy ppp. W związku z przyjętym niewłaściwym założeniem Fundacja nie zrealizowała wszystkich obowiązków wynikających z ustawy ppp nałożonych na instytucje obowiązane.

Stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia dotyczyły:

1. Niedochowania należytej staranności w identyfikowaniu transakcji, warunkujących status instytucji obowiązanej, i w konsekwencji, niewykazanie ich w rocznym sprawozdaniu z działalności przekazywanym ministrowi na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o fundacjach, przez co sprawozdanie to było nierzetelne.

¹ Dz.U.2020.2167, dalej: ustawa o fundacjach.

² Dz.U.2020.971 ze zm., dalej: ustawa ppp.

³ Dalej: Fundacja Giesche albo Fundacja.

⁴ Kontrolą objęto okres od wejścia w życie ustawy ppp do rozpoczęcia kontroli.

⁵ Dz.U.2021.162.

⁶ Protokół kontroli przekazany Fundacji pismem z 27.01.2021 r. znak DKT-I.0813.9.2020.

2. Niesporządzenia analizy (identyfikacji i oceny) ryzyka związanego z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu, odnoszącego się do jej działalności, co stanowiło naruszenie art. 27 ust. 1-3 ustawy ppp oraz *Wewnętrznej procedury w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu*⁷.
3. Niezastosowania środków bezpieczeństwa finansowego przed przeprowadzeniem z transakcji gotówkowych związanych z udzieleniem/spłatą pożyczek w kwocie przekraczającej równowartość 15 000 euro, co stanowiło naruszenie art. 35 ustawy ppp oraz *Wewnętrznej procedury instytucji obowiązanej*.
4. Nieprzekazania do Generalnego Inspektora Informacji Finansowej⁸ informacji o dokonanych trzech wypłatach środków pieniężnych o równowartości przekraczającej 15 000 euro każda dokonanych na rzecz , co stanowiło naruszenie normy zawartej w art. 72 ustawy ppp oraz *Wewnętrznej procedury instytucji obowiązanej*.

Natomiast pozytywnie należy ocenić to, że Fundacja podjęła działania organizacyjne i prawne przygotowujące jednostkę na ewentualność zmaterializowania się przesłanek warunkujących realizację obowiązków instytucji obowiązanej. Wśród działań tych należy wymienić:

- przygotowanie *Wewnętrznej procedury instytucji obowiązanej*, spełniającej wymogi art. 50 ust. 2 ustawy,
- przygotowanie *Wewnętrznej procedury anonimowego zgłaszania naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*, spełniającej wymogi art. 53 ust. 2 ustawy,
- wyznaczenie osoby odpowiedzialnej za wykonywanie i wdrożenie obowiązków określonych w ustawie (wymóg art. 6-8 ustawy),
- zrealizowanie obowiązku szkoleniowego, tj. przeszkolenie pracowników wykonujących obowiązki ustawowe (wymóg art. 52 ustawy).

II. Ustalenia i oceny.

Realizacja przez Fundację operacji warunkujących status instytucji obowiązanej.

1. Zgodnie z danymi zawartymi w rocznym sprawozdaniu z działalności przekazywanym ministrowi oraz informacją przekazaną Zespołowi kontrolerów, Fundacja nie przeprowadzała transakcji z klientami ani podmiotami zewnętrznymi w gotówce w kwocie przekraczającej 10 000 euro w całym okresie objętym kontrolą. Niemniej w toku kontroli stwierdzono, że w Fundacji miały miejsce wpłaty i wypłaty gotówki o wartości powyżej 10 000 euro. 31 grudnia 2018 r. z kasy Fundacji wypłacono pożyczki trzem :
p. – 831 883,08 zł, p. – 233 967,11 zł i p. – 233 967,11 zł,
łącznie na kwotę 1 299 817,30 zł, które należało wykazać w ww. sprawozdaniu⁹. Każda z udzielonych pożyczek przekraczała równowartość 10 000 euro. W wyniku realizacji umów pożyczek doszło do zawarcia transakcji gotówkowych, bowiem miała miejsce płatność w gotówce na rzecz wskazanych osób fizycznych o wartości powyżej 10 000 euro każda, a więc spełniły się przesłanki zaliczenia Fundacji do instytucji obowiązanych. Fundacja stała się instytucją obowiązaną na okres od chwili dokonania płatności w gotówce w ramach zawartych umów pożyczek 31 grudnia 2018 r., do dnia całkowitej spłaty pożyczek (zgodnie z zawartymi umowami termin ten przypada na 31 grudnia 2021 r.).

2. Przegląd raportów kasowych, wyciągów bankowych oraz zapisów na kontach wykazał, że w przypadku części operacji wpłaty/wypłaty nie określono kontrahenta. Dotyczy to operacji, których stroną nie jest kontrahent handlowy Fundacji. Są to przede wszystkim operacje przesunięć środków pieniężnych wewnątrz Fundacji, czyli operacje polegające na przelewach środków pieniężnych między rachunkami bankowymi oraz wpłaty gotówki z kasy Fundacji do banku i odwrotnie – wypłaty środków pieniężnych z banku (w tym za pośrednictwem bankomatów) i wpłacania ich do kasy Fundacji¹⁰. Na podstawie złożonych w trakcie kontroli wyjaśnień uznano, że przedmiotowe operacje gotówkowe nie noszą znamion transakcji, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt 21 ustawy ppp, ich następstwem nie było bowiem przeniesienie własności lub posiadania wartości majątkowych.

Wdrożone rozwiązania organizacyjno-prawne służące realizacji obowiązków ustawowych.

⁷ Dalej: *Wewnętrzna procedura instytucji obowiązanej*.

⁸ Dalej: GIIF albo Generalny Inspektor.

⁹ Wymóg określony w § 2 pkt 11 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 r. w sprawie ramowego zakresu sprawozdania z działalności fundacji (Dz.U.2020.36).

¹⁰ Pismo Wiceprezes Zarządu Fundacji z 4.01.2021 r.

3. Fundacja spełniła wymogi art. 6-8 ustawy ppp, tj. wyznaczyła osobę odpowiedzialną za wykonywanie i wdrożenie obowiązków określonych w ustawie. Role w tym zakresie zostały przypisane Prezesowi Zarządu – p. R. Wyszyńskiemu.

4. Działając w trybie art. 50 ust. 1 ustawy ppp Fundacja przygotowała *Wewnętrzną procedurę instytucji obowiązanej* z mocą obowiązującą od 13 lipca 2018 r. W § 1 ust. 3 procedury stwierdza się, że (...) Fundacja wprowadza (...) procedurę w przypadku, w którym uzyska status instytucji obowiązanej w myśl przepisów ustawy. Procedura spełnia wymogi ustawy ppp – zawiera wszystkie elementy wymienione w art. 50 ust. 2. Zgodnie z normą art. 50 ust. 3 ustawy ppp, procedura została zaakceptowana przez kadrę kierowniczą wyższego szczebla, tj. Prezesa i Wiceprezes Zarządu.

Fundacja nie stosowała *Wewnętrznej procedury instytucji obowiązanej* z uwagi na niewłaściwą ocenę przeprowadzonych transakcji pożyczek w gotówce w kwocie przekraczającej 10 000,00 euro. Nie można zgodzić się z wyjaśnieniem, że w Fundacji nie zaistniały przesłanki do wdrożenia ww. procedury z uwagi na nieprzeprowadzanie transakcji gotówkowych w rozumieniu ustawy.

5. Zgodnie z wymaganiami art. 53 ustawy ppp w Fundacji ustalona została *Wewnętrzna procedura anonimowego zgłaszania naruszeń przepisów z zakresu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu*. Stanowi ona element *Wewnętrznej procedury instytucji obowiązanej* (Rozdział X. § 22-23) i zawiera elementy wymienione w art. 53 ust. 2 ustawy. Osobą odpowiedzialną za odbieranie zgłoszeń jest Prezes Zarządu p. R. Wyszyński. Fundacja oświadczyła, że do dnia rozpoczęcia kontroli, w Fundacji nie zostały odnotowane jakiegokolwiek anonimowe zgłoszenia w trybie ww. procedury.

6. Fundacja zrealizowała obowiązki szkoleniowe określone w art. 52 ustawy ppp, tj. przeszkoliła pracowników wykonujących obowiązki ustawowe. Pracownicy zostali pouczeni o sytuacjach, w jakich Fundacja zyskałaby status instytucji obowiązanej i zostali przeszkoleni w zakresie procedur, jakie będą stosowane po uzyskaniu przez Fundację statusu instytucji obowiązanej. Fundacja zobowiązała pracowników do zapoznania się z przepisami ustawy ppp¹¹.

Zarządzanie ryzykiem związanym z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu.

7. Wobec stwierdzonych w trakcie kontroli transakcji gotówkowych o wartości przekraczającej równowartość 10 000 euro, krytycznie należy odnieść się do faktu, że Fundacja nie dokonała identyfikacji i oceny ryzyka związanego z praniem pieniędzy oraz finansowaniem terroryzmu, w zakresie prowadzonej działalności, co stanowiło naruszenie art. 27 ust. 1-3 ustawy ppp. Niedopełnienie obowiązku przeprowadzenia oceny ryzyka obwarowane jest karą administracyjną¹².

8. Generalny Inspektor nie występował do Fundacji z żądaniem przekazania przygotowanej w zakresie swojej działalności oceny ryzyka oraz innych informacji mogących mieć wpływ na krajową ocenę ryzyka na podstawie art. 28 ustawy ppp¹³.

Środki bezpieczeństwa finansowego.

9. Negatywnie należy ocenić fakt, że Fundacja udzielając pożyczek w kwocie przekraczającej równowartość 15 000 euro oraz przyjmując ich spłaty, nie zastosowała wobec swoich klientów środków bezpieczeństwa finansowego, odpowiednich do rozpoznanego i ocenionego ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, do czego obligują przepisy art. 33 i dalsze ustawy ppp.

10. Zasady stosowania środków bezpieczeństwa finansowego w Fundacji zostały opisane w rozdziale V. *Wewnętrznej procedury instytucji obowiązanej*. Obligują one do złożenia oświadczenia potwierdzającego dokonanie identyfikacji i weryfikacji klienta/ osoby upoważnionej/ beneficjenta rzeczywistego, odebrania oświadczenia od klienta w zakresie zajmowania przez niego, bądź osoby z najbliższego otoczenia eksponowanego stanowiska politycznego¹⁴ oraz udokumentowania bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji.

11. Ustalono, że Fundacja nie udokumentowała pozyskania ww. informacji, nie rozpoznała i nie oceniła ryzyka związanego z transakcjami udzielenia pożyczek i ich spłaty, które determinuje zakres stosowanych środków (częstotliwość i intensywność). Zaniechanie tych działań narusza normy określone w rozdziale 5. ustawy – *Środki bezpieczeństwa finansowego oraz inne obowiązki instytucji obowiązanych*. Nieudokumentowanie

¹¹ Pismo Wiceprezes Zarządu Fundacji z 23.12.2020 r.

¹² Przepis art. 147 pkt 2 ustawy ppp.

¹³ Pismo Departamentu Informacji Finansowej Ministerstwa Finansów z 19.11.2020 r. znak IF6.749.1.2020.

¹⁴ Przepis art. 2 ust. 2 pkt 11-12 ustawy ppp.

zastosowanych środków bezpieczeństwa finansowego oraz wyników bieżącej analizy przeprowadzanych transakcji obwarowane jest karą administracyjną¹⁵.

Realizacja obowiązków informacyjnych wobec właściwych organów.

12. Fundacja nie wypełniła obowiązku wynikającego z art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy ppp dotyczącego przekazywania GIIF informacji o przyjętej wpłacie lub dokonanej wypłacie środków pieniężnych o równowartości przekraczającej 15 000 euro. Niedopełnienie tego obowiązku podlega karze administracyjnej¹⁶.

13. Ze względu na brak przesłanek wskazujących na uzasadnione podejrzenie popełnienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, czy podejrzenie, że wartości majątkowe będące przedmiotem transakcji pochodzą z innego przestępstwa, Fundacja oceniła, że nie było podstaw do kierowania zawiadomień do GIIF, czy prokuratury, ani wstrzymywania transakcji i blokowania rachunków w trybie przepisów rozdziału 7. lub 8. ustawy.

III. Informacje o kontroli.

Kontrolę przeprowadził, upoważniony przez Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii¹⁷, Zespół kontrolerów – pracowników Departamentu Kontroli i Audytu w Ministerstwie Rozwoju, Pracy i Technologii, w składzie:

- Anna Zarębska-Golańska – kierownik Zespołu kontrolerów,
- Anna Zalewska – członek Zespołu kontrolerów,
- Aleksandra Kutowska – członek Zespołu kontrolerów.

Czynności kontrolne przeprowadzono od 30 października 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. W porozumieniu z Prezesem Zarządu Fundacji Giesche kontrola była prowadzona w trybie zdalnym, ze względu na ogłoszony stan epidemii Covid-19¹⁸.

Kierownikiem jednostki kontrolowanej jest Pan Rafał Wyszyński – od 10 sierpnia 2012 r.

Instytucja obowiązana nie złożyła zastrzeżeń do Protokołu kontroli. Protokół kontroli został podpisany 1.02.2021 r. przez Wiceprezes Zarządu Panią Aleksandrę Kandzia-Ulrych i odesłany do MRPiT (data wpływu do MRPiT 11.02.2021 r.).

IV. Zalecenia pokontrolne.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia i oceny oraz mając na uwadze zapobieżenie w przyszłości wystąpieniu opisanych uchybień i nieprawidłowości w realizacji obowiązków instytucji obowiązanej, działając na podstawie art. 142 ust. 3 pkt 3 ustawy ppp, zalecam:

1. Dokonywanie prawidłowej – w myśl art. 2 ust. 1 pkt 21 ustawy ppp – oceny statusu Fundacji jako instytucji obowiązanej w zakresie, w jakim przyjmuje lub dokonuje płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane.
2. Wdrożenie mechanizmów zarządczych zapewniających przeprowadzanie i okresową aktualizację, w sposób udokumentowany, oceny rozpoznanego ryzyka prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, odnoszącego się do działalności Fundacji, zgodnie z wymogami określonymi w art. 27 ust. 1-3 ustawy ppp.
3. Stosowanie środków bezpieczeństwa finansowego przed przeprowadzaniem każdej transakcji gotówkowej o wartości równej albo przekraczającej równowartość 15 000 euro, bez względu na to, czy transakcja jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja, czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane, zgodnie z wymogiem art. 35 ustawy ppp.
4. Zrealizowanie zaległego obowiązku ustawowego wobec GIIF dotyczącego przekazania informacji o tzw. transakcjach ponadprogowych (przyjętej wpłacie lub dokonanej wypłacie środków pieniężnych o równowartości przekraczającej 15 000 euro), w trybie art. 72 ustawy ppp.
5. Wdrożenie mechanizmów zarządczych zapewniających prawidłową realizację nałożonych na Fundację obowiązków określonych w art. 72 ustawy ppp, tj. bieżącą identyfikację transakcji ponadprogowych i

¹⁵ Przepis art. 147 pkt 5 ustawy ppp.

¹⁶ Przepis art. 147 pkt 12 ustawy ppp.

¹⁷ Upoważnienia: MRPiT/10-DKT/20 z 29.10.2020 r., MRPiT/11-DKT/20 i MRPiT/12-DKT/20 z 28.10.2020 r.

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U.491, ze zm.).

przekazanie informacji o tych transakcjach Generalnemu Inspektorowi w wymaganym siedmiodniowym terminie.

6. Rzetelne sporządzanie sprawozdań z działalności, o których mowa w art. 12 ust. 2 ustawy o fundacjach, przekazywanych do ministra, poprzez zapewnienie spójności danych dotyczących transakcji gotówkowych wykazywanych w ww. sprawozdaniach oraz w dokumentach finansowo-księgowych.

Na podstawie art. 142 ust. 4 ustawy ppp uprzejmie proszę Pana Prezesa o przedstawienie, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu, informacji o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych lub o stanie ich realizacji, wraz ze wskazaniem ostatecznego terminu ich wykonania.

Zgodnie z art. 142 ust. 5 ustawy ppp zmiana terminu wykonania zaleceń pokontrolnych może nastąpić za zgodą Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii na wniosek kontrolowanej instytucji obowiązanej złożony nie później niż przed upływem terminu do ich wykonania.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w wersji elektronicznej.

Z poważaniem

Z upoważnienia

Marcin Gubała
Dyrektor Generalny

[podpisano elektronicznie]